Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 44, Şubat 2020, s. 497-506

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.40595>

Mehmet KISAK

Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih ABD, Doktora Öğrencisi,
mhmtksk63@gmail.com

URFALI GAZİ MEHMET KERİMOĞLU’NUN KORE SAVAŞINA DAİR İZLENİMLERİ¹

Özet

Soğuk Savaş Dönemi’nin ilk çatışma alanı olan Kore, Kuzey Kore’nin Güney Kore’ye saldırmasıyla birlikte yaklaşık üç yıllık bir savaş süreci yaşamıştır. Bu savaş sürecinde Birleşmiş Milletler aktif rol oynamış ve birçok devlete savaşa katılma çağrısında bulunmuştur. Bu çağrıya kulak veren devletlerden biri de Türkiye olmuştur. Bir yandan dünya barışına katkıda bulunmak bir yandan da kendi güvenliğini sağlama adına NATO’ya üye olma çabası içerisinde olan Türkiye, yurdun çeşitli yerlerinden savaşa dört tugay asker göndermiştir.

Türkiye’nin birçok yerinden olduğu gibi Urfa’dan da askerlik yaptıkları yerden Kore’ye birçok asker gönderilmiştir. Savaşa katılan bu askerlerden 4’ü şehit olurken 53’ü ise gazi olma unvanına nail olmuştur. Gazi olma unvanına layık görülen ve savaşta yararlılık gösteren Urfalı askerlerden biri de Mehmet Kerimoğlu’dur. Bu çalışmada Kore Savaşı’nda göstermiş olduğu kahramanlıklardan dolayı “Gazi” unvanı alan Urfalı Mehmet Kerimoğlu’nun savaşa dair izlenimleri ele alınmıştır. Çalışmada kaynak olarak sözlü mülakatlar temel alınmıştır. Gerek sözlü mülakatlar gerekse de literatürdeki muhtelif kaynaklardan elde edilen bulgulara göre gazinin savaşa gönüllü olarak katıldığı, savaş esnasında sıcak çatışmalara girdiği ve kahramanlıklar gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kore, NATO, BM, Gazi, Urfa.

¹ Bu çalışma, 14-15 Aralık 2019 tarihleri arasında İzmir’de düzenlenen “Taras Şevçenko 4. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi’nde” sözlü tebliğ olarak sunulmuştur.

GHAZİ MEHMET KERIMOĞLU FROM URFA AND HIS IMPRESSIONS ABOUT KOREAN WAR

Abstract

During cold war period first conflict area was Korea. When North Korea started to attack to South Korea there had been a war for three years. During this war United Nations had an active role and they called many nations to join this war. Turkey was a country which was accepted to join this war. Turkey wanted to help world peace and also wanted to join NATO because of safety their country. Because of this reasons Turkey joined Korean War. Turkey sent four brigade from various areas of the hometown.

As many cities of Turkey soldiers was joined to Korean War from Urfa. Four soldiers was martyr and 53 of them had been ghazi. One of these ghazi was Mehmet Kerimoğlu. In this work we will tackle his impressions about war because of his heroism in this war. It was determined he joined this war as a volunteer and he had been in warm conflict and showed a big heroism.

Key Words : Korea, NATO, UN, Urfa.

GİRİŞ

Kore Yarımadası, Asya anakarasının kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Bu yarımada'nın kuzeyinde Çin ve Rusya, doğusunda Doğu Denizi ve bunun ötesinde ise Japonya bulunmaktadır. Ayrıca üç bin kadar adanın bağlı olduğu yarımada (İçen, 2002, 1) Asya kıtası ile Japon adaları arasında olması ve Çin, Japonya ile Rusya gibi önemli devletlere komşu olması açısından stratejik bir nokta olarak ön plana çıkmaktadır. Bu konumu hasebiyle yarımada son 150 yıl içerisinde bu büyük güçler arasında bir rekabet alanı olmuştur. Bu güçlerin dışında doğuda ticaret alanlarını güvence altına almak adına yayılmacı politikalar izleyen ABD, İngiltere ve Fransa gibi diğer büyük güçlerin de ilgisini çeken bir coğrafya olmuştur. Tüm bu güçler bölgeyi ellerinde tutmak ve nüfuz alanı oluşturabilmek için sürekli mücadele halinde olmuşlardır. Bu sebeplerden ötürü Kore Yarımadası tarih boyunca bir savaş ve çatışma ortamı içinde olmuştur (Türkiye Muharip Gaziler Derneği, 2019).²

Kore, 18. yüzyılın ortaları itibariyle Uzak Doğu'da faaliyet yürüten Batı devletlerine karşı Çin'in himayesinde direnmeye çalışmış ve 1876 yılına gelindiğinde ise ilk defa Japon ticaretine açık bir yer haline gelmiştir. Japonya ve Çin arasında bir rekabet alanı haline gelen yarımada 1895'te Çin ile Japonya arasında yapılan savaş sonucunda Japonya'nın nüfuzu altına girmiş ve 1910 yılında ise tamamen kuşatılarak Japonya'ya bağlı bir eyalet olmuştur. 1919 yılında Japonya'ya karşı bağımsızlık ilan edilmişse de isyan bastırılmış ve bu durum 1943 yılına dek devam etmiştir (Ünalp, 2016, 1).

Savaşın Başlaması ve Türkiye'nin Kore'ye Asker Göndermesi

İkinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği yıllarda Kore meselesi ilk defa Kahire Konferansı'nda (1 Aralık 1943) ABD, İngiltere, Çin gibi büyük devletler tarafından ele alınmış

² Bununla birlikte Asya kıtasının savunulmasında önemli bir yer teşkil eden Kore, Japonya ile birbirlerine karşı nüfuz alanı oluşturabilmesi açısından ve Japon Denizi, Sarı Deniz ile Doğu Çin Denizi'ni kontrol altında tutabilecek bir konumda olması hasebiyle de ayrıca önem teşkil etmektedir (Denizli, 2010, 15).

ve zamanı geldiğinde Kore'nin özgürlüğüne kavuşacağı belirtilmiştir. Yalta Konferansı'nda (4-11 Şubat 1945)³ alınan karar gereğince de Japonya'nın Kore'den çıkarılması görevinin Amerikan ve Rus ordularına verilmesi karara bağlanmıştır. Öte yandan Potsdam Konferansı'nda⁴ (17 Temmuz-2 Ağustos 1945) bu karar desteklenmiş ve bu karara dayalı olarak 8 Ağustos 1945 tarihinde Rusya, Japonya'ya savaş ilan etmiştir. 6 ve 9 Ağustos 1945 tarihlerinde ise ABD, Hiroshima ve Nagasaki'ye atom bombası atmış ve bu hamle sonucunda Japonya teslim olduğunu bildirmiştir. Bunun üzerine de 38. enlem sınır kabul edilerek yarımadanın kuzeyinin Rusya, güneyinin ise ABD tarafından işgal edilmesi kararlaştırılmıştır (Kore'de Türk Muharebeleri, 2012, 14).

Savaşın sonunda ABD ve Rusya arasında yapılan müzakereler ile Birleşmiş Milletlerin çabaları Kore'nin birleşmesini sağlayamamıştır. Bu birleşimin sağlanamaması üzerine Amerika 10 Mayıs 1948 tarihinde Kore'de seçimler düzenlemiş ve bu seçimlerde Syngman Rhee kurulan Güney Kore Cumhuriyeti'nin başkanı olarak seçilmiştir. Ruslar da kuzeyde bir seçim düzenleyerek 9 Eylül 1948 tarihinde Kuzey Kore Cumhuriyeti'ni kurmuşlardır (Armaoğlu, 2015, 408-409).

Öte yandan 12 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından alınan karar gereğince Kore'de tek meşru hükümetin Güney Kore Cumhuriyeti olduğu ve Birleşmiş Milletlere üye olan devletlerin bu kararı tanımaları çağrısında bulunulmuştur. Bu gelişmelerin yaşandığı esnada Kore'de durum daha da ağır hale gelirken Kuzey ve Güney Kore'de iki ayrı ordunun kurulması bunalımın artmasına sebebiyet vermiştir. 1949 yılında ufak çaplı çatışmalar yaşanmaya başlanmıştır. Şartların giderek zorlaştığı bu dönemde ABD, Güney Kore ile Sovyet Rusya ise Kuzey Kore ile çeşitli yardım antlaşmaları imzalamıştır. Bu antlaşmalarla ABD'nin Güney Kore safında, Sovyet Rusya'nın ise Kuzey Kore saflarında yer aldığı ortaya konmuştur (Uçarol, 2015, 949).

Savaş, 25 Haziran 1950 tarihinde Sovyet Rusya'nın yönetimindeki Kuzey Kore'nin 38. enlemi geçerek Güney Kore'ye saldırmasıyla başlamıştır. Bu saldırı karşısında Truman ilk olarak Japonya'da bulunan General Mac Arthur'a vermiş olduğu talimatta Güney Kore'ye malzeme yardımında bulunulmasını ifade etmiştir. Ayrıca Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi toplantıya çağırılmış ve toplantıda alınan kararda Kuzey Kore'nin saldırgan olduğu ve bir an önce iki tarafın da 38. enlem ile belirlenmiş sınırlarına çekilmeleri belirtilmiştir. Toplantıdan iki gün sonra durumun kötüye gitmesinden dolayı Amerikan deniz ve hava kuvvetleri harekete geçerken 27 Haziran günü Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kabul etmiş olduğu bir tasarıda üye devletlerin Güney Kore'ye yardımda bulunması çağrısında bulunmuştur (Sander, 2004, 277).

Bu çağrı üzerine harekete geçen 40'tan fazla devlet gıda yardımında bulunmuştur. Ayrıca Avustralya, ABD, İngiltere, Belçika, Yunanistan, Hollanda, Tayland, Yeni Zelanda, Filipin, Fransa, Habeşistan, Lüksemburg, Portoriko, Kolombiya ve Güney Afrika gibi devletler

³ Müttefikler arasında yapılan son diplomatik konferans olan Yalta Konferansı, savaş sonrası oluşturulacak düzenin nasıl olması gerektiği ile ilgili kararları kapsamıştır (Sander, 2004, 193).

⁴ Savaştan galip ayrılan devletler Berlin yakınlarındaki Potsdam'da bir araya gelmişlerdir. Burada Almanya'nın geleceği ve daha birçok konuda fikir ayrılığı söz konusu olsa da Truman açısından en önemli mesele Japonya'ya karşı Sovyet Rusya'nın desteğini sağlamak olmuştur. Öte yandan bu konferans savaş esnasında yapılan antlaşmaların savaş sonrasına taşınmasının ne kadar zor olduğunu göstermesi açısından da önem arz etmektedir (Seydi, 2016, 635).

Kore'ye askeri birlik göndermişlerdir (Erkan, 2009, 66). Bölgeye askeri birlik gönderen devletlerden biri de Türkiye olmuştur. Türkiye ilk etapta Kore'ye 4500 asker gönderme kararı almıştır (Uçarol, 1977, 263).

Urfalı Gazi Mehmet Kerimoğlu ve Savaş Dair Anıları

1950-1953 yılları arasında Kore'ye 1, 2, 3, ve 4'üncü Türk Tugayları katılmıştır.⁵ Kore Savaşı'nda 724 askerimiz şehit olurken 2147'si yaralanmış, 234'ü esir düşmüş ve 166'sı ise kaybolmuştur. Bu savaşa katılan Türk askerlerimiz "Gazi" unvanı ile şereflendirilmişlerdir (Türkiye Muharip Gaziler Derneği, 2019). Türkiye'nin dört bir yanından olduğu gibi Urfa'dan da askerlik yaptıkları yerlerden savaşa birçok asker katılmış ve bu savaşta büyük yararlılık göstermişlerdir.⁶ Kore Savaşı'na katılan Urfalı askerlerden 4'ü şehit olurken⁷, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Şanlıurfa Şubesi Başkanlığından alınan bilgiye göre 53'ü de gazi unvanına nail olmuştur (Hasan Aslan, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).⁸ Gazilik unvanı alan Urfalı askerlerden biri de Mehmet Kerimoğlu'dur (Hasan Aslan, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

Baba adı Reşit olan Gazi Mehmet Kerimoğlu 1928 doğumlu olup Şanlıurfa'nın Gölpınar Köyü nüfusuna kayıtlıdır. İlkokul Mezununu olan gazi kendisinin ifadesiyle Urfa'da "Koreli Mehmet" olarak tanındığını ve bu şekilde hitap edilmeyene kadar kimsenin tanımayacağını ifade etmiştir. Öte yandan Kore Savaşı'na katılmadan önce Gelibolu'da askerlik yapmıştır. Savaşta Er olarak görev yapan gazi Urfa'ya döndükten sonra emekli olarak hayatına devam etmiştir (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).⁹

Kore'ye gitmeden önce bazı askerler gönüllü olarak savaşa katılırken bazıları ise kura çekilmesi sonucunda savaşa dâhil olmuşlardır. Gazi Mehmet Kerimoğlu ise savaşa gönüllü olarak katılımını şu sözlerle ifade etmiştir: *"Bizi Kore'ye Menderes gönderdi. Ben ikinci kafilede Kore'ye gittim. Çünkü birinci kafile doluydu. Bu arada birinci kafileden geri dönen olmadı, hepsi şehit oldular. Biz Menderes'in emriyle Kore'ye gittik. Birinci kafile olduğu gibi gitti, biz daha sonra iki kafile ardı ardına gittik. Aslında Türkiye'nin NATO'ya üye olabilmesi için bizi Kore'ye gönderdiler. Ben Gelibolu'da askerdim, biz gönüllü olarak Kore'ye gitmek istedik. Arefe günüydü haber geldi, birlikler Kore'ye hareket edecekti"* (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014). Bu ifadelerden gazinin savaşa gönüllü olarak katıldığı, birinci

⁵ Kore'ye gidecek olan birliğe Tümen Komutanı yetkisi ile 2. Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komuta etmiştir (BCA Arşivi, Fon: 30-11-1-0, Kutu: 216, Dosya: 30, Sıra: 6).

⁶ Urfa, Milli Mücadele'de göstermiş olduğu başarıdan dolayı 1984 yılında "Şanlı" unvanı almaya layık görülmüştür. Bu unvanı Kore Savaşı'ndan sonra almasından hareketle çalışmanın başlık ve içeriğinde şehir için Urfa adı kullanılmıştır (Ekinci ve Paydaş, 2008, 3).

⁷ Bunlar; 1929 doğumlu Er rütbesiyle Bekir, 1929 doğumlu Er rütbesiyle Mahmut, 1928 Siverek doğumlu Er rütbesiyle Ali, 1930 Siverek doğumlu Er rütbesiyle Hacı (Şehitlerimiz, 1998, 459-471).

⁸ Urfalı askerlerin Kore Savaşı'nda yer almasının dışında Demokrat Parti Kurtuluş Ocak Başkanı Mehmet Okudan'ın devletin Kore'ye asker gönderme kararını destekleyici nitelikte telgraf göndermesi de Urfa'nın bu savaşa birçok yönüyle destek verdiğini göstermektedir (BCA Arşivi, Fon: 30-1-0-0, Kutu: 17, Dosya: 98, Sıra: 34). Yine Urfa'nın Kore'ye asker göndermesi kararını destekleyen mahiyette olan ve Cumhurbaşkanlığına gönderilen diğer bir telgrafta ise Demokrat Parti Urfa Milletvekili Reşit Kemal Timuroğlu'nun ifadesiyle kendi seçim bölgesinde bu kararın takdirle karşılandığını ifade etmektedir. (Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Yer: 3/1-22, Fihrist No: 227-1). Reşit Kemal Timuroğlu aynı zamanda Urfa Demokrat Parti İl Başkanlığı görevini yürütmüş ve TBMM 10. Dönem'de ise Demokrat Parti'den Mardin milletvekilliğine seçilmiştir (Tanık, 2019, 169).

⁹ Gazi Mehmet Kerimoğlu, 29 Aralık 2018 tarihinde ise ebediyete uğurlanmıştır (Milliyet, 29.12.2018).

kafilenin hepsinin şehit olup geri dönmediği ve Türkiye'nin Kore'ye asker göndererek NATO'ya dâhil olma çabası içerisinde olduğu anlaşılmaktadır.

Kore'ye gitmeden önce kendi birliklerinde görev yapan ve belli bir eğitiminden geçmiş olan askerlerimiz savaş için ise ayrıca bir eğitime tabi tutulmuşlardır. 1. Tugay'da Kore'ye gidecek olanlar Ankara Etimesgut ve Polatlı'da, 2. Tugay'da gidecek olanlar da Ankara'da eğitim alırken 3. ve 4. Tugaydakiler ise İzmir'de kısa bir eğitim almışlardır (Demir, 2018, 84). Kerimoğlu Kore'ye gitmeden önce Gelibolu'da askerlik yaptığını belirtirken eğitim almak için gittiği Seferihisar'da yaşadığı acı bir olayla ilgi şu sözlerle yer vermiştir: *"Kore'ye gitmeden önce Seferihisar'da 3 ay tebligat yaptık. Topçular topu yanlış bağlamışlar, bundan dolayı patlama oldu ve 35 kişi vefat etti. Arefe günüydü, bayrama yakındı"* (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

Gazi Kerimoğlu İzmir'de eğitim aldıktan sonra Kore'ye gitmek için İzmir'den çıkış yapıldığını ve sonra Suveys'e, oradan ise Mısır'a gittiklerini belirtirken komutanlarının sabah erken kalkıp abdest almalarını çünkü Mekke'nin önünden geçeceklerini söylediğini ifade etmiştir. Ayrıca Kore'ye yaklaştıklarında daha vapurdan inmeden top seslerinin geldiğini, burada yaşadığı duyguları ve Güneydoğu Gazileri ile Kore Komutanlarının onları nasıl karşıladıklarını şu sözlerle ifade etmiştir: *"Top sesleri yavaş yavaş duyulmaya başlanmıştı. Kendi kendime; bu nasıl olacak ne yapacağız diye hep düşünüyordum. Top sesleri daha vapurdayken duyulmaya başlanmıştı ve gittikçe artıyordu. Nihayet Kore'ye vardık. Bizi güneydoğu gazileri karşıladılar. Çünkü biz güneydoğu gazilerine takviye olarak gittik. Bizi güneydoğu gazileri dışında Kore komutanları da karşıladılar. Kore'de karşılandıktan sonra komutanlar bizi kampa götürdüler. Koreliler Türkleri çok seviyorlardı, bizi çok iyi karşıladılar. Araçlardan iner inmez bizi birliğimizle birlikte kampta ağırladılar, silah ve teçhizat verdiler"* (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).¹⁰

Türk askerinin elinde özellikle ABD'nin vermiş olduğu silahlar bulunmaktaydı. M-1 tüfeği, otomatik tabanca, hafif ve ağır makineli tüfekler ve roketatar gibi önemli silahlar bulunmaktaydı (Artuç, 1990, 112). Gazi Kerimoğlu'nun ifadelerinden bu silahlardan bazılarını kullandığı anlaşılmaktadır: *"Biz makinalı tüfek kullanıyorduk. Silahımız şimdiki silahlar gibi değildi, soba borusuna benzer bir görünümdeydi. Silahımız sızdırma yapmasın diye namlunun kenarını sarıyorduk."* Yine bir ifadesinde *"Bizde de o zamanlar Amerikan malı dokuzlu diye tabir ettiğimiz tabancalarımız vardı. O tabancayı çeker çekmez üç el ateş ettim ve düşmanı etkisiz hale getirdim. İşte biz böyle günler de gördük!"*¹¹

Kullanılan silah ve teçhizatın dışında Kerimoğlu, Kore'de kendilerine çok iyi bakıldığını, sabah ve öğlen yemeklerinin gayet iyi olduğunu fakat bazen aç kaldıkları günlerin de olduğunu ve bundan dolayı sıkıntılar çektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte savaş şartlarında yeme içme gibi ihtiyaçların askerlere ulaştırılmasında helikopterlerin kullanıldığını ve malzemeleri helikopterlerle havadan bıraktıklarını dile getirmiştir (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

¹⁰ Kore'ye giden 1932 doğumlu Urfalı Gazi Koçali Boztepe ise oğlunun ifadesiyle savaşa birebir katılmamış ve ordunun lojistik desteğinin sağlanmasında katkıda bulunduğunu belirtmiştir (Koçali Boztepe oğlu Mehmet Boztepe, Kişisel Görüşme, 13 Ocak 2015).

¹¹ *"Ayaklarım nasırlanmıştı ve omuzlarım 7-8 ay boyunca morarmış durumdaydı. Makinalı tüfeği sürekli sırtımda taşıdığım için omuzlarım morarmıştı."* (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

Savaşın bu zor şartları dışında yanında şehit olan arkadaşlarının olduğunu, mevzide iken ölümden son anda döndüğü bir olayı şu sözlerle dile getirmiştir: “Gündüzleri savaş durumu yoktu. Genelde geceleyin çatışma ve savaş durumu ortaya çıkıyordu. Arkadaşlarımız yanımda ölüyorlardı. Ölen arkadaşlarımızın çoğu havancıydı. Biraz önce de söylediğim gibi düşman gündüzleri üzerimize gelemiyordu ancak gece üzerimize doğru ateş açıyorlardı. Çünkü gündüzleri bizden korkuyorlardı. Öte yandan düşman safları içerisinde çok cesaretli insanlar da mevcuttu. Bir gün oruç zamanlarıydı ve bende makineli tüfek vardı. Biz silahları ateşlemek için bir delik açmıştık, o delikten düşmana ateş açıyorduk. Düşman askerlerinden biri çok cesaretli bir şekilde gelip silahımın namlusunu tutuverdi. Bizde de o zamanlar Amerikan malı dokuzlu diye tabir ettiğimiz tabancalarımız vardı. O tabancayı çeker çekmez üç el ateş ettim ve düşmanı etkisiz hale getirdim. İşte biz böyle günler de gördük!” (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014)¹²

Ayrıca Gazi Mehmet Kerimoğlu, Türk askerinin Kore’de önemli bir kahramanlık sergilediğini yaşamış olduğu bir hadisede bizlere şu sözleriyle aktarmaktadır: “Bizim Türkler orada gerçekten kahramanca savaştılar. Bu yüzden İngiliz ve Amerikalılar bile bize hayran kalıyorlardı. Hatta bir gün siperlerin önlerinde Türk bayraklarımızın olduğunu gördük. İngilizlerin olduğu yerde hep Türk bayrakları asılıydı. Kendi kendimize düşündük. Ben; hâlla! Hâlla! Bunlar niye kendi mevzilerine Türk bayrakları asıyorlar diye düşündüm. Sonra sorduk, soruşturduk ki bunlar Türk bayraklarını mevzilerine asarak düşmanın korkmasını sağlıyorlarmış. Çünkü düşman Türk bayraklarını görünce, daha doğrusu Türklerin cesaret ve savaşçı özelliklerini bildikleri için saldırmaya pek cesaret edemiyorlardı. Evliyaların sayesinde, Türk askerlerimiz sayesinde Türkiye Kore’de bir numara oldu. 16 devletin askerleri içerisinde Türklerin bu kadar ön plana çıkması ve büyük bir cesaret göstermesi elbetteki şanlı tarihimizin bir eseri ve göstergesiydi.”¹³

Savaşın devam ettiği 1952 yılında Türk Tugayı’nın Kore’de göstermiş olduğu başarılı mücadele sayesinde ve ABD’nin de desteğiyle Türkiye NATO’ya üye olarak seçilmiştir. Böylece kısmen de olsa Türkiye’nin dış güvenliği temin edilmiştir (Karpaz, 2015, 170).¹⁴ Öte yandan Kuzey Kore’nin teklifiyle 1951 yılında başlayan ve Kore Savaşı’nı sona erdirecek olan

¹² 1931 doğumlu diğer bir Kore Gazisi Ömer Üzümcü ise savaşın şiddeti ve nasıl yaralandığı hakkında şu sözlerle yer vermiştir: “Savaş şiddetlenmişti topraklarımız vızır vızır yanımdan geçiyordu. Tam hatırlayamıyorum ama ayağıma isabet eden bir maddenin beni sakatlandığını düşünüyorum. Çünkü savaş bayağı şiddetlenmişti, göz gözü görmüyordu” (Ömer Üzümcü, Kişisel Görüşme, 13 Ocak 2015).

¹³ Kerimoğlu savaşın zor şartlarını ve mevzideyken arkadaşlarını cesaretlendirme adına şu ifadelerle yer vermiştir: “Bizim olduğumuz bölgede büyük bir nehir akıyordu ve nehrin diğer ötesinde mayınlar vardı. Biz bu noktalarda çok dikkatli hareket etmeye çalışırdık. Çatışmaların yaşandığı zamanlarda bir gün ormanda dolaşıyorduk, üç metre boyunda boğa yılanlarının olduğu bu ormanda ayrıca dikkatli davranıyorduk. İşte biz böyle günler de gördük. Ne ise daha sonra savaş alanına indik, siperlere geçtik. Karşılıklı bir çatışma durumu hâsıl oldu. Yanımızda İngiliz, Amerikan, Yunan askerleri vardı. Çatışma gittikçe şiddetleniyordu. Bir ara ben şöyle seslendim arkadaşlara: “Ya öleceksin ya da öldüreceksin başka çare yok!” Bu sözlerimle bir heyecan uyandırmaya çalışıyordum. Savaşta çok arkadaşımızı kaybettik. Allah mekânlarını cennet eylesin! Çok kayıp verdik ama zafer bize daha yakındı.” (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

¹⁴ Aslında Türkiye’nin NATO’ya girme fikri İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra başlayan Batı Bloku’na dâhil olma çabasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Batı’ya yakın olunmak istenmesinin amaçlarından biri ekonomik kalkınmayı sağlamak iken bir diğer amaç ise ordunun modernizasyonunu sağlamaktı (Sarınay, 2002, 1711-1712). CHP iktidarı döneminde başlayan Batı ile yakınlaşma politikası DP döneminde de takip edilmiş ve NATO’ya üye olunmasının ardından Yakındoğu ve Balkanlar’da da yeni pakt arayışları devam etmiştir (Kılağız, 2007, 104).

mütareke görüşmeleri iki yıl sürmüş ve 27 Temmuz 1953 tarihinde Stalin'in ölmesiyle Sovyet Rusya mütarekeye razı olmuştur. Böylece Panmunjom'da imzalanan antlaşma gereğince daha önce belirtildiği üzere 38. Enlem, Kuzey ve Güney Kore arasında sınır olmaya devam etmiştir (Armaoğlu, 2015, 409-410).¹⁵

Ateşkes yapıldıktan sonra yaşadıkları ile ilgili Gazi Kerimoğlu şu sözlere yer vermiştir: *"Belli bir süre savaştıktan sonra ateşkes yapılması durumu ön plana çıkmaya başladı. Ateşkes olduktan sonra askerlere on gün izin verdiler. Zaten halkla görüşme imkânımız ateşkesin gerçekleşmesiyle mümkün oldu. Ben on günlük iznim sürecinde Japonya'ya gittim. Japonya'da biraz gezdim, dolaştım. Aileme mektup yazdım. Bu arada BM kanunu çerçevesinde askerlere cüzi bir miktar para ödeniyordu. Bu para mektup falan almak ve ufak tefek ihtiyaçlarımızı karşılamak için veriliyordu."* (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

"Savaş sona erdi, artık eve dönüşler başladı. Kore'de birçok arkadaşımızı kaybettik, bir kısmı da yaralandı. Ateşkes sırasında herkes cenazelerini savaş alanından aldı. Biz de yurda dönmek için hazırlıklara başladık. 1953 yılıydı biz vapurla tam bir ay yolculuk yaptık ve İzmir'e vardık. İzmir'den trenle Antep'e geçtik. Antep'te herkes çantalarını aldığı gibi Urfa'nın yolunu tuttu. Urfa'ya geldiğimizde bizleri anamız, babamız, ailemiz karşıladılar." bu ifadelerinde ise savaş sona erdikten sonra memleketine hangi şartlarda geldiğini ve ailesinin onu nasıl karşıladığına yer vermiştir (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

Gazi Kerimoğlu, son olarak ise memlekete döndükten sonra yaşadıklarını ve bugüne dair izlenimlerini şu sözlerle dile getirmiştir: *"Sonunda 1953 yılında memlekete geri döndüm. Devletimizin yetkili mercileri bizi çok iyi karşıladılar. Vatanıma sağ salım döndüğüm için çok mutluyum. Allah kimseye savaş göstermesin. Bu yüzden hergün devletimize, vatanımıza, milletimize dua ediyorum. Savaştan sonra bir süre Urfa'da kaldım. Savaşın psikolojisini üzerimden atmaya çalışıyordum. Tabi bir süre geçtikten sonra hayat normaleşti. Kore'de bile her şey normale döndükten sonra Kore yetkilileri bizi, gazileri, Kore'ye davet ettiler. İki sefer Kore'ye gittik. Yaklaşık on beş buçuk saat uçakla bir yolculuk yapıp oraya ulaştık ve orada bir hafta kaldık. Orada kaldığımız süre içerisinde mevzilerimizi tekrardan ziyaret edip şehitlerimize fatihalar okuduk. Allah bu günleri bir daha kimseye yaşatmasın inşallah!"* (Mehmet Kerimoğlu, Kişisel Görüşme, 13 Aralık 2014).

SONUÇ

Kore Savaşı, Soğuk Savaş Dönemi'nin ilk çatışma alanı olmakla birlikte Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin zorunlu olarak tedbir aldığı ilk savaş olma özelliğini taşımaktadır. Kore Savaşı'na kadar kendi sınırları dışında herhangi başka bir yerde savaşa katılmayan Türkiye bu savaşla birlikte bir ilki gerçekleştirmiş ve Birleşmiş Milletler nezdinde Kore'ye farklı tarihlerde 4 Tugay asker göndermiştir. Türkiye'nin birçok yerinden olduğu gibi askerlik yaptıkları yerlerden Kore'ye gönderilen Urfalı askerler de bu savaşta yer almıştır. Urfa'dan savaşa katılan askerlerden 4'ü şehit olurken 53'ü ise gazi olma unvanına nail olmuştur.

Bu savaşta yararlılık gösteren Urfalı askerlerden biri de Mehmet Kerimoğlu'dur. Kerimoğlu bu savaşta gösterdiği yararlılıklardan dolayı "Gazi" unvanını almaya layık görülmüştür. Gazi Kerimoğlu ile yapılan görüşme neticesinde savaşa gönüllü olarak katıldığı,

¹⁵ Ayrıca her iki tarafın Kore'ye askeri takviye yapılmasını durdurması, hava harekâtına son vermesi, işgal edilen mevzilerin terk edilerek ikişer kilometre geri çekilmelerine karar verilmiştir (Kore'de Türk Muharebeleri, 173).

bu savaşta kendisi ve arkadaşlarının çetin mücadeleler verdiği bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca gazinin arkadaşlarının şehit olduğuna tanıklık ettiğini görmekteyiz. Tıpkı Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi Kore Savaşı'nda da gazilerimiz vatanın menfaatleri uğruna mücadele etmekten geri durmamıştır.

BİBLİYOFRAFYA

Arşiv Belgeleri

BCA, Fon: 30-1-0-0, Kutu: 17, Dosya: 98, Sıra: 34.

BCA, Fon: 30-11-1-0, Kutu: 216, Dosya: 30, Sıra: 6.

Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Yer: 3/1-22, Fihrist No: 227-1.

Tetkik Eserler

Armaoğlu, Fahir (2015). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Artuç, İbrahim (1990). *Kore Savaşlarında Mehmetçik*, İstanbul: Kastaş Yayınları.

Demir, Meltem (2018). *İstanbul'da Yaşayan Kore Savaşı Gazileri Üzerine Sözlü Tarih Çalışması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Denizli, Ali (2010). *Kore Savaşı'ndaki Kunuri Muharebeleri*, Ankara: Turhan Kitabevi.

Ekinci, Abdullah ve Paydaş, Kazım (2008). *Taş Devrinden Osmanlı'ya Urfa Tarihi*, İstanbul: Şanlıurfa Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Erkan, Mehmet Sedat (2009). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde Kore Savaşı, Önemi, Öncesi ve Sonrası İle İlgili Değerlendirme*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karpat, Kemal H. (2015). *Kısa Türkiye Tarihi (1800-2012)*, İstanbul: Timaş Yayınları.

Kılağız, Nuran (2007). *Türk Siyasi Hayatında 1965 Seçimleri*, Ankara: Berikan Yayınevi.

Kore Gerçeği, (2002). (Çev. Hüseyin İçen), Ankara: Kore Enformasyon Ajansı.

Kore'de Türk Muharebeleri, (2012). Ankara: Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı Yayınları.

Sander, Oral (2004). *Siyasi Tarih (1918-1994)*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Sarınay, Yusuf (2002). Türkiye'nin Nato'ya Girişi, *Türkler*, (c. 16, ss. 1707-1714). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Seydi, Süleyman (2016). İkinci Dünya Savaşı, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, (c. Ek-1, ss. 632-635). Ankara: TDV Yayınları.

Şehitlerimiz, (1998). Ankara: Milli Savunma Bakanlığı Yayınları.

Tanık, İbrahim Halil (2019). *Demokrat Parti Dönemi'nde Urfa (1950-1960)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.

Uçarol, Rifat (2015). *Siyasi Tarih (1789-2014)*, İstanbul: Der Yayınları.

Uçarol, Rifat (1977). *Siyasi Tarih (Ders Notları)*, İstanbul: Harp Akademileri Basımevi.

Ünalp, F. Rezzan (2016). Kore Savaşı (1950-1953), *Ateşkesin 60'ıncı Yıl Dönümünde Kore Savaşı*, (ss. 1-12). Ankara: Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı Yayınları.

Görüşmeler

Aslan, Hasan, *Kişisel Görüşme*, 13.12.2014.

Kerimoğlu, Mehmet, *Kişisel Görüşme*, 13.12.2014.

Koçali Boztepe oğlu Mehmet Boztepe, *Kişisel Görüşme*, 13.01.2015.

Üzümcü, Ömer, *Kişisel Görüşme*, 13. 01. 2015.

Çevrimiçi Kaynaklar

Milliyet Gazetesi (2018), “Kore Gazisi Kerimoğlu Son Yolculuğuna Uğurlandı”, <http://www.milliyet.com.tr/kore-gazisi-kerimoglu-son-yolculuguna-sanliurfa-yerelhaber-3220515/>. Erişim Tarihi: 25 Mart 2019.

Türkiye Muharip Gaziler Derneği, (2019). Kore Savaşları (Türk Tugaylarının Muharebeleri 1950-1953), <http://muharipgaziler.org.tr/kore-savasi/>. Erişim Tarihi: 21 Mart 2019.

EK

Gazi Mehmet Kerimoğlu